

نگهداری استانداردهای اندازه‌گیری در سطح ملی و برقراری قابلیت ردیابی نتایج اندازه‌گیری در کشور را به عهده دارد.

ضرورت توسعه متناسب دانش اندازه‌شناسی

یکی از عوامل رشد اقتصادی پایدار در کشور، ارتقای کیفیت و تقویت رقابت پذیری تولیدات ملی در بازارهای داخلی و صادراتی بوده که برای تحقق این مهم باید به نقش استانداردها چه در فرایند تولید از تأمین مواد اولیه تا عرضه محصول نهایی و چه در تبیین فواید اقتصادی استانداردسازی در بهبود و ارتقای شاخص‌های عملکردی بنگاه‌های اقتصادی و واحدهای تولیدی نظیر افزایش رضایت مشتری، رشد فروش، سودآوری و افزایش سهم بازار تولیدات داخلی، توجه و سرمایه‌گذاری ویژه نمود. جهانی شدن تجارت و تولید، بر میزان رقابت شرکت‌ها در سراسر جهان افزوده است. برای باقی ماندن در یک

اندازه‌شناسی، علم اندازه‌گیری و کاربرد آن است. با نگاهی گذرا به اطراف خود خواهیم دید سطح وسیعی از زندگی ما با این مقوله ارتباط دارد. استفاده از ترازو در داد و ستد عمومی، سنجش حجم هنگام سوختگیری خودرو، استفاده از کنتورهای برق، گاز و آب خانگی، انجام آزمایش‌های پزشکی جهت ارزیابی سلامت و استفاده از ساعت تنها بخش کوچکی از دامنه شمول این دانش زیربنایی است. یکی از عوامل رسیدن به رشد اقتصادی پایدار در کشور، ارتقای کیفیت و تقویت رقابت پذیری تولیدات ملی در تجارت بوده که برای تحقق این مهم باید به نقش استانداردها چه در فرایند تولید از تأمین مواد اولیه تا عرضه محصول نهایی و چه در تبیین فواید اقتصادی استانداردسازی در بهبود شاخص‌های عملکردی بنگاه‌های اقتصادی و واحدهای تولیدی نظیر افزایش رضایت مشتری، رشد فروش، سودآوری و افزایش سهم بازار تولیدات داخلی، توجه و سرمایه‌گذاری ویژه کرد.

نقش پررنگ مراکز اندازه‌شناسی در دستیابی به جهانی بهتر

حسن خان زر

رئیس مرکز اندازه‌شناسی، اوزان و مقیاس‌های سازمان ملی استاندارد ایران

بازار رقابتی و نیز برای تداوم رشد، بنگاه‌های اقتصادی الزاماً سیاست ادغام با همدیگر و با هدف توسعه را در دستور کار خود قرار می‌دهند تا به این وسیله هزینه‌های خود را کاهش و از منابع جهانی بصورت مشترک بهره‌برداری و به سطح کارایی بالاتری برسند. برخی از شرکت‌هایی که موفق شده‌اند تا موقعیت مناسبی را در بازارهای جهانی به دست آورند، به این نتیجه رسیده‌اند که ناگزیر برای ادامه رشد خود، باید تجارت خود را به سطح جهانی گسترش دهند. در نتیجه، شرکت‌های بیشتری به عرضه کالاهای خود در بازارهای جهانی روی آورده‌اند و به این ترتیب، استفاده از استانداردهای اندازه‌گیری قانونی در تمام کشورها به امری ضروری تبدیل شده است. حجم صادرات و واردات کشورمان در سال‌های اخیر و متعاقب آن حجم اندازه‌گیری‌ها و توزین‌های انجام شده نشان از ضرورت توسعه متناسب دانش اندازه‌شناسی در کشور دارد.

پیامدهای عدم توجه

اگر به اندازه‌شناسی توجه مناسب نشود پیامدهای منفی برای کشور دارد که از جمله آن می‌توان به خروج ارز از کشور، هدر رفتن منابع و سرمایه‌های ملی، افزایش ناهنجاری‌های اقتصادی و اجتماعی در سطح جامعه، از بین رفتن اطمینان از سطح مناسب کمی و کیفی تولیدات و خدمات در جامعه و همچنین تضییع حقوق تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان کالا و خدمات اشاره کرد. در این میان مزایای توجه به اندازه‌شناسی بسیار زیاد است که از جمله آن می‌توان به ایجاد آرامش و اطمینان نزد افراد جامعه در دادوستدها و خدمات عمومی، افزایش بهره‌وری در نظام ملی و ارتقای اعتبار در نظام بین‌المللی، ایجاد رونق اقتصادی و کسب و کار در جامعه، اطمینان از سطح کیفی تولید کالا و خدمات، حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، توسعه نظام کیفی کشور و ... اشاره کرد.

خواهد بود. طبق تحقیقات به عمل آمده در کشورهای عضو اتحادیه اروپا، هر ساله معادل ۱ درصد درآمد حاصل از تولید ناخالص داخلی صرف فعالیت‌های اندازه‌گیری در زمینه‌های مختلف از قبیل سلامت و بهداشت، امور مربوط به حفظ محیط زیست، آزمون‌های ایمنی، مبارزه با تخلف و تقلب و سایر فعالیت‌های روزمره می‌شود. تمامی صنایع مادر و زیربنایی و سایر صنایع وابسته بدنیال تولید محصولات هستند که دارای کیفیت و ایمنی لازم جهت رقابت با رقبای باشند.

حفظ و نگهداری استانداردهای اندازه‌گیری

مرکز اندازه‌شناسی اوزان و مقیاس‌ها سازمان ملی استاندارد ایران براساس قانون، وظیفه حفظ و نگهداری استانداردهای اندازه‌گیری در سطح ملی و برقراری قابلیت ردیابی نتایج اندازه‌گیری در کشور و اجرای اندازه‌شناسی قانونی در کشور را به عهده دارد. همچنین این مرکز، نقطه اتصال کشور به سیستم اندازه‌گیری جهانی است. این طرح در راستای ارتقای آزمایشگاه‌های مرجع ملی اندازه‌شناسی و به روزرسانی تجهیزات و شرایط محیطی برای ورود به مقایسات آزمایشگاهی بین‌المللی و ثبت توانمندی کالیبراسیون و اندازه‌گیری «CMC» در سیستم اندازه‌گیری جهانی ارائه که موجب شناسایی و پذیرش نتایج اندازه‌گیری و گواهی‌نامه‌های صادره در ایران در بیش از یکصد کشور جهانی خواهد شد و وابستگی کشور به خدمات کالیبراسیون از کشورهای دیگر قطع کرده که کاملاً در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است. فعالیت‌های اندازه‌شناسی روندهای ارزشمندی هستند که کیفیت بسیاری از فعالیت‌های صنعتی و نیز فعالیت‌های مرتبط با کیفیت زندگی و فرایندها را تضمین می‌کنند. این امر نیاز به برقراری قابلیت ردیابی دارد که اهمیت آن کمتر از خود اندازه‌گیری نیست. سازمان ملی استاندارد ایران (مرکز اندازه‌شناسی، اوزان و مقیاس‌ها) براساس قانون، وظیفه حفظ و

جهانی شدن و توسعه تجارت و تولید، بر میزان رقابت شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در سراسر جهان افزوده است. برای باقی ماندن و تثبیت در یک بازار رقابتی و نیز برای تداوم رشد، شرکت‌ها با اهدافی مشترک، سیاست ادغام با یکدیگر و با هدف تقویت توسعه را در دستور کار خود قرار می‌دهند تا بدین وسیله هزینه‌های خود را کاهش و از منابع محدود جهانی به صورت مشترک بهره‌برداری می‌کنند تا به سطح کارایی بالاتری برسند، برخی از شرکت‌هایی که موفق شده‌اند موقعیت مناسبی در بازارهای منطقه‌ای به دست آورند، به این نتیجه رسیده‌اند که ناگزیر برای ادامه روند رشد و تثبیت جایگاه خود، باید تجارت خود را در سطح جهانی گسترش داده و بدین ترتیب زمینه استفاده از استانداردهای اندازه‌گیری در تمام کشورها برای رسیدن به این اهداف به امری ضروری تبدیل شده است.

ایجاد مزیت رقابتی با استانداردسازی کالا و خدمات

تجارت، انتقال و مالکیت کالا و خدمات از یک شخص یا نهاد به دیگری به ازای دریافت چیزی از خریدار تعریف می‌شود. به طور کلی هرگونه عملی (قابل سنجش و اندازه‌گیری مادی) را که اشخاص در مقابل کالا یا خدمتی، واگذار کرده و هر دو طرف هنگام این عمل راضی باشند، تجارت گفته می‌شود. با کمی دقت ملاحظه می‌شود در تعریف تجارت، به مقوله سنجش و اندازه‌گیری مادی، توجهی خاص بعمل آمده و از این تعریف ساده چنین استنباط می‌شود که کنترل کیفیت کالاها و خدمات براساس نظام استاندارد، می‌تواند در نهایت منتج به ایجاد یک مزیت رقابتی برای تولیدات داخلی شده و قدرت و توان رقابت آنها را با سایر رقبای موجود در نظام تجارت جهانی بهبود بخشد. پرواضح است که اندازه‌گیری، یک مؤلفه ضروری و اساسی در تحکیم زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی و فناوری و زیربنای رسیدن به کسب مزیت